

1. Samenvatting

Een deel van de gemeenten in de regio Hollands Midden ligt in een 100 km zone hemelsbreed vanaf de kerncentrales in Borssele (Zeeland) en Doel (België). De minister van EZ heeft in 2014 besloten om dezelfde beschermingsmaatregelen voor de bevolking te treffen als in de buurlanden België en Duitsland. Als gevolg daarvan ontvangen alle personen van 0-18 jaar in de gemeenten in de regio Hollands Midden, m.u.v. Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout, in september 2017 jodiumtabletten in de brievenbus van het ministerie van VWS. Het innemen van deze jodiumtabletten zorgt ervoor dat personen in de doelgroep worden beschermd tegen de schadelijke effecten van vrijkomend radioactief jodium.

De verzending van de tabletten en alle pro-actieve en reactieve communicatie activiteiten worden verzorgd door het ministerie van VWS. Er is hiervoor geen actie van gemeenten vereist.

De veiligheidsregio's moeten zorgdragen voor een plan van aanpak en het faciliteren van eventuele nood distributie als er zich daadwerkelijk een incident voordoet. Deze nood distributie is in dat geval gericht op 'toevallig' in de regio verblijvende personen in de doelgroep (toeristen, inwoners andere regio die hier op bezoek zijn, etc). De verwachte opleverdatum en de kaders voor dit plan zijn nog onbekend. Afspraken over de bekostiging van distributie en opslag van jodiumtabletten moeten nog worden gemaakt tussen VWS en de veiligheidsregio's.

2. Algemeen

Onderwerp:	Uitvoering distributie jodiumtabletten	Opgesteld door:	I. van Steensel – van Hage, manager GHOR
Voorstel t.b.v. vergadering:	Algemeen bestuur VRHM	Datum:	29 juni 2017
Agendapunt:	B.8	Bijlage(n):	2
Portefeuille:	M. van de Velde (DB) S. de Gouw (VD)	Status:	Informatief
Vervolgtraject besluitvorming:	Onderwerp wordt in het volgend AB VRHM opnieuw geagendeerd	Datum:	5 oktober 2017

3. Toelichting

In 2014 heeft de minister van EZ besloten de interventiewaarden voor nucleaire incidenten af te stemmen op de waarden die in Duitsland en België worden gehanteerd. Hiermee wordt het beschermingsniveau dat de overheid aan mensen biedt tegen schadelijke stoffen die kunnen vrijkomen bij een nucleair incident gelijk getrokken aan het niveau bij onze buurlanden.

Onlangs heeft de minister van VWS hiertoe besloten jodiumprofylaxe te verspreiden door gebruik te maken van een combinatie van predistributie en distributie op het moment van een verwachte uitstoot van radio actief jodium (hierna: nood distributie). Het innemen van jodiumtabletten verzadigt de schildklier en voorkomt dat radioactief jodium door de schildklier wordt opgenomen. Daardoor wordt de kans op schildklierkanker kleiner. Opname van radioactief jodium door de schildklier neemt gedurende de loop van het leven af en de bijwerkingen van toevoeging van extra jodium nemen met

de loop der jaren toe, vandaar dat de leeftijdscategorieën worden gehanteerd. De jodium beschermt niet tegen alle vormen van straling.

De doelgroep voor predistributie betreft personen tot 40 jaar binnen de 20 km zone hemelsbreed (1ste ring) vanaf een kerncentrale en personen tot 18 jaar binnen de 100 km zone hemelsbreed (2de ring) vanaf een kerncentrale. Het ministerie van VWS neemt de predistributie naar de burgers in deze doelgroepen op zich. Personen in de doelgroep krijgen de jodiumprofylaxe thuis bezorgd in de periode 12-17 september 2017. Ook zwangere vrouwen in de aangewezen gemeenten vallen in de doelgroep, vanwege het ongeborn kind. Zij krijgen een informatiepakket van de gynaecoloog of verloskundige en kunnen de jodiumtabletten vervolgens aanschaffen bij apotheek of drogist.

Bijzondere locaties die niet via het bevolkingsregister zijn te benaderen, maar waar de doelgroep wel verblijft (hotels, scholen, opvanglocaties, inrichtingen, etc.) komen ook in aanmerking voor predistributie. VWS benadert deze locaties via hun koepels en zorgt voor verspreiding van de tabletten.

De veiligheidsregio's zorgen voor een plan van aanpak en faciliteren eventuele nooddistributie als er zich daadwerkelijk een incident voordoet. Deze nooddistributie is in dat geval gericht op 'toevallig' in de regio verblijvende personen in de doelgroep (toeristen, inwoners andere regio die hier op bezoek zijn, etc).

Het ministerie van VWS heeft vastgesteld welke gemeenten hemelsbreed in de 100 km zone (2de ring) liggen van de kerncentrale in Borssele en de kerncentrale in Doel (België). Dit is de hele regio Hollands Midden, met uitzondering van de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout. Hierdoor komen alle 0-18 jarigen en zwangere vrouwen in de overige 16 gemeenten in onze regio in aanmerking voor predistributie door het Rijk.

Tot op heden heeft VWS alle communicatie naar de regio's over dit onderwerp gericht op de DPG als ambtelijk verantwoordelijke. Daar de voorbereiding en uitvoering van nooddistributie een multidisciplinaire aanpak vergt, vraagt de DPG aan de VRHM om ondersteuning. Daarnaast is de minister voornemens nog vóór de zomer een brief te versturen naar de voorzitters Veiligheidsregio met tekst en uitleg.

Wat is er zeker:

- De doelgroep en de zonering rondom een kerncentrale is vastgesteld door VWS
- VWS voert in september de predistributie uit van jodiumprofylaxe naar de huisadressen van personen in de doelgroep. VWS maakt afspraken met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens om uit de Basisregistratie Persoonsgegevens eenmalig adresgegevens van de doelgroep te verkrijgen, peildatum 1-8-2017.
- VWS zorgt voor alle communicatie-activiteiten en in de periode rondom het verzendmoment is er een responsteam actief op het departement.

Er wordt voor bovenstaande punten geen actie van gemeenten gevraagd

Wat is er nog niet zeker:

- VWS is voornemens de predistributie naar bijzondere locaties (hotels, scholen, opvanglocaties, inrichtingen, etc.) te verzorgen. Dit was tot voor kort ook een verzoek aan de veiligheidsregio's. Mogelijk zal zij hier alsnog hulp van de veiligheidsregio's voor vragen.

- De kaders waaraan een nooddistributieplan moet voldoen en wanneer deze gereed zou moeten zijn, zijn nog niet vastgesteld.
- Nooddistributie van jodiumprofylaxe is een rijkstaak. De minister belegt de uitvoering hiervan nu gedeeltelijk bij de veiligheidsregio's. VWS zal nog overleg voeren met de Veiligheidsregio's over de financiële en organisatorische consequenties.

In de periode tot aan de volgende DB en AB vergadering zal naar verwachting meer duidelijk zijn over de beoogde rol van de veiligheidsregio's. Het onderwerp wordt dan opnieuw geagendeerd.

4. Implementatie en communicatie

In diverse veiligheidsregio's zijn multidisciplinaire projectgroepen actief. Zij volgen op dit moment vooral de landelijke ontwikkelingen en staan klaar op het moment dat duidelijk is welke actie er precies van de veiligheidsregio's wordt verwacht. De VRHM hanteert een vergelijkbare multidisciplinaire aanpak.

5. Bijlagen

- Brief 21 april 2017 van de staatssecretaris van VWS aan de voorzitter Tweede Kamer
- Factsheet behorende bij de brief van 21 april 2017

Vergaderjaar 2016–2017

32 645

Kernenergie

Nr. 85

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2017

In de brief van 2 juli 2014 heeft de Minister van Economische Zaken u geïnformeerd over zijn besluit om de interventiewaarden voor nucleaire incidenten af te stemmen op de waarden in Duitsland en België.¹ Het is belangrijk dat mensen zichzelf kunnen beschermen tegen schadelijke stoffen die kunnen vrijkomen bij een nucleair incident. Daarom heeft de Minister in haar brief aan de Kamer d.d. 8 maart 2016 (Kamerstuk 34 300 XVI, nr. 155) aangegeven de maatregel jodiumprofylaxe voor te bereiden en daarbij gebruik te willen maken van een combinatie van predistributie en distributie op het moment van een verwachte uitstoot van radioactief jodium (hierna: nooddistributie). De doelgroep van deze maatregel betreft in de eerste ring rondom een kerncentrale mensen tot en met 40 jaar en zwangere vrouwen (voor het ongeboren kind) en in de tweede ring mensen tot 18 jaar en zwangere vrouwen. Bij een nucleair incident zal op grotere afstand van de bron sprake zijn van een geringe blootstelling aan radioactief jodium. Daarom is er geen reden om op grotere afstand van de bron iedereen tot 40 jaar te voorzien van jodiumtabletten. De schildklier van (ongeboren) kinderen is gevoeliger voor radioactief jodium, waardoor ook op grotere afstand en bij een geringe blootstelling, jodiumtabletten voor deze kinderen wel effectief kunnen zijn.

De afgelopen periode heb ik in overleg met vertegenwoordigers en deskundigen van onder andere veiligheidsregio's, apotheken en andere departementen een plan van aanpak opgesteld. Ik heb een factsheet op laten stellen met de belangrijkste punten uit dit plan van aanpak. Deze factsheet is als bijlage aan deze brief toegevoegd².

Om voor de predistributie van jodiumtabletten de doelgroepen 0 tot en met 40 in de eerste ring rondom een kerncentrale en 0 tot 18 jaar in de tweede ring te bereiken, zal gebruik worden gemaakt van huis-aan-huis

¹ Kamerstuk 32 645, 60

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

verstrekking van jodiumtabletten per post. Om de adressen van de mensen uit de doelgroep te verkrijgen, dient VWS gebruik te maken van de diensten van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (hierna: RvIG).

Zwangere vrouwen zullen informatie over jodiumprofylaxe ontvangen via de verloskundige/gynaecoloog, waarna zij de jodiumtabletten bij de apotheek of drogisterij kunnen aanschaffen.

De komende tijd zal de distributie van jodiumtabletten worden voorbereid. Daarnaast wordt er regionaal een operationeel plan voor de nooddistributie uitgewerkt. Dit zal in overleg met de betrokken partijen gebeuren. Om de effectiviteit van de predistributie zo groot mogelijk te laten zijn, zal deze huis-aan-huis distributie, mede gelet op de communicatie over de maatregel, niet in de zomermaanden plaatsvinden. Daarom is gekozen om de predistributie in september 2017 uit te voeren.

Met de distributie van jodiumtabletten zorgen we ervoor dat we in geval van een nucleair incident de maatregel jodiumprofylaxe op een vergelijkbare manier kunnen inzetten als België en Duitsland. Deze maatregel draagt daarmee bij aan een geharmoniseerde aanpak van de maatregelen met België en Duitsland bij een kernongeval.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn

Factsheet

Jodiumprofylaxe

Definities

Jodiumprofylaxe is het preventief slikken van jodium(tabletten) om de opslag van radioactief jodium in de schildklier zoveel mogelijk te voorkomen.

Predistributie is het uitdelen van tabletten aan vooraf bepaalde doelgroepen zonder dat er een acute dreiging is van een kernongeval of lozing van radioactief jodium.

Nooddistributie is het uitdelen van jodiumtabletten bij een concrete dreiging van een lozing van radioactief jodium of kernongeval aan mensen die (nog) geen beschikking hebben over jodiumtabletten.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft op **8 maart 2016** aan de Tweede Kamer gemeld dat zij voor alle doelgroepen die er baat bij hebben jodiumtabletten beschikbaar stelt. Dit gebeurt door middel van predistributie en nooddistributie.

De afgelopen maanden heeft VWS, in overleg met vertegenwoordigers en deskundigen van onder andere veiligheidsregio's, GGD GHOR NL en andere ministeries, een plan van aanpak voor de predistributie van jodiumtabletten uitgewerkt. Nu hierover overeenstemming is bereikt, kan VWS zich met de verschillende partijen gaan richten op de daadwerkelijke distributie van jodiumtabletten.

Stand van zaken

De minister van Economische Zaken heeft op **2 juli 2014** aan de Tweede Kamer gemeld dat jodiumprofylaxe in grotere regio's moet worden voorbereid. Om op het moment van een kernongeval dezelfde maatregelen te kunnen treffen als onze buurlanden (harmonisatie). Dit besluit is in lijn met uitgangspunten van het Internationaal Atoom en Energie Agentschap (IAEA).

Om het bereik van de predistributie zo groot mogelijk te maken, is het belangrijk dat de distributie niet in de vakantiemaanden plaatsvindt. Daarom kiest VWS ervoor om de predistributie in **september 2017** uit te voeren.

Doelgroepen jodiumprofylaxe

In de eerste ring rondom een kernreactor zijn mensen tot en met 40 jaar en zwangere vrouwen aangewezen als de groep die over jodiumtabletten moeten beschikken.

In de tweede ring rondom een kernreactor zijn mensen tot 18 jaar en zwangere vrouwen aangewezen als groep die over jodiumtabletten moeten beschikken.

Zwangere vrouwen krijgen jodiumtabletten primair aangeboden ter bescherming van het ongeboren kind.

De indeling van mensen (in leeftijdscategorieën en de afstand waarop iemand van een kernreactor woont) heeft te maken met de volgende twee factoren:

- Hoe ouder iemand is, hoe kleiner de kans is op het ontstaan van schildklierkanker als gevolg van blootstelling aan radioactief jodium.
- De risico's op bijwerkingen bij het innemen van jodiumtabletten nemen toe naarmate mensen ouder worden. Denk daarbij aan de ontwikkeling van allergieën of functiestoornissen van de schildklier.

Bij een kernongeval neemt het risico op besmetting met radioactief jodium af naarmate mensen verder van een kernreactor wonen:

- De schildklier van (ongeboren) kinderen is gevoeliger voor radioactief jodium dan die van volwassenen. Zij hebben dus het meeste baat bij de beschermende werking van jodiumtabletten.

De jodiumtabletten zijn na de predistributie verkrijgbaar bij apotheken en drogisterijen. Zwangere vrouwen kunnen daar jodiumtabletten kopen. Ook andere mensen die niet in de doelgroep vallen, maar wel jodiumtabletten willen aanschaffen, krijgen zo de mogelijkheid om jodiumtabletten in huis te halen.

Figuur 1
Kilometerbepaling per kernreactor

Locatie kernreactor	Type	Eerste ring (0 t/m 40 jaar en zwangeren)	Tweede ring (0-18 jaar en zwangeren)
Borssele	Kerncentrale	20 km	100 km
Doel (België)	Kerncentrale	20 km	100 km
Tihange (België)	Kerncentrale	nvt	100 km
Mol (België)	Onderzoeksreactor	20 km	nvt
Emsland (Duitsland)	Kerncentrale	25 km	100 km
Petten	Onderzoeksreactor	nvt	3 km
Delft	Onderzoeksreactor	nvt	0,5 km

Predistributie jodiumtabletten

In de eerste ringen rondom de kerncentrales Borssele, Doel en Emsland zijn de jodiumtabletten grotendeels al gedistribueerd. In een aantal gemeenten in Zeeland en Midden-West-Brabant waar dat nog niet is gebeurd, krijgen mensen tot en met 40 jaar de jodiumtabletten per post thuisgestuurd.

In de tweede ringen rondom de kerncentrales Borssele, Doel, Tihange en Emsland en de onderzoeksreactor Delft krijgen alle gezinnen met kinderen tot 18 jaar jodiumtabletten thuisgestuurd. Rondom de onderzoeksreactor in Petten heeft al predistributie plaatsgevonden.

In totaal gaat het om ongeveer 1,4 miljoen huishoudens die allemaal in één en dezelfde week de jodiumtabletten thuis ontvangen.

Elk huishouden met mensen uit de doelgroepen ontvangt (op naam) een informatiepakket met daarin het doosje met de jodiumtabletten, begeleidende brief en een informatiekaart.

Zwangere vrouwen kunnen via de verloskundige en/of gynaecoloog informatie krijgen over jodiumtabletten.

Ook bijzondere locaties zoals scholen, kinderopvanglocaties of hulpdiensten kunnen jodiumtabletten in voorraad opslaan. De veiligheidsregio inventariseert de behoefte. Op basis daarvan stelt VWS de jodiumtabletten beschikbaar.

VWS ontwikkelt momenteel diverse communicatiemiddelen. Deze worden met de betrokken partijen afgestemd. Tijdens de week van de predistributie (en daarna) zal alle informatie terug te vinden zijn op: www.waaromkrijgikjodiumtabletten.nl.

Nooddistributie jodiumtabletten

Tijdens een kernongeval of geplande lozing van radioactief jodium organiseert de daartoe bevoegde veiligheidsregio de nooddistributie van jodiumtabletten.

Alle direct betrokken veiligheidsregio's werken een operationeel plan uit, welke volgens planning eind 2017 geïmplementeerd kan worden.

Hierbij geldt het volgende uitgangspunt:

- Alle huishoudens met mensen uit de doelgroep binnen een gemeente moeten op één locatie bij hen in de buurt jodiumtabletten kunnen afhalen, mocht dat voor hen noodzakelijk zijn.

Door de combinatie van predistributie en nooddistributie worden de jodiumtabletten grondig verspreid. Zo is er tijdens een kernongeval of geplande lozing van radioactief jodium minder acute vraag naar jodiumtabletten. Er zijn dan genoeg jodiumtabletten bij de inwoners van gemeenten voorradig.

Belangrijkste betrokken partners

- Veiligheidsregio's, GGD'en en gemeenten
- Apotheken en drogisterijen
- Gynaecologen en verloskundigen
- Huisartsen en internisten
- IenM, VenJ en ANVS
- RIVM en NVIC
- IFV en RvIG
- Overige ministeries

Werking jodiumprofylaxe

Het menselijk lichaam slaat jodium op in de schildklier. De schildklier regelt de stofwisseling in het lichaam.

Als radioactief jodium wordt opgeslagen in de schildklier, kan het op termijn zorgen voor schade aan de schildklier. Denk bijvoorbeeld aan een verhoogd risico op schildklierkanker.

Het preventief slikken van jodiumtabletten zorgt ervoor dat de schildklier verzadigd wordt met stabiel jodium. Hierdoor wordt het radioactieve jodium dat mensen binnenkrijgen niet opgeslagen in de schildklier, maar juist afgescheiden.

Als de tabletten in de periode van 12 uur voor het contact met het radioactieve jodium worden ingenomen, wordt de opslag van radioactief jodium maximaal geblokkeerd. De schildklier is dan beschermd.

Inname van jodiumtabletten na contact met radioactief jodium heeft een beperkt effect doordat het voor een kleinere blokkade van radioactief jodium zorgt.

Figuur 2
De eerste en tweede ring in kaart

Dit is een uitgave van

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres

Parnassusplein 5 | 2511 vx Den Haag

Postadres

Postbus 20350 | 2500 EJ Den Haag

Telefoon 070 340 79 11

Telefax 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl

april 2017